

Petteri Lehtola

Vapaaehtoistoiminnan kehittyminen ja haasteet

Vapaaehtoistoiminnan kiinnostavuus ja motiivit Seinäjoella
2015

Opinnäytetyö

Kevät 2015

Kulttuurituotannon yksikkö

Sosiokulttuurisen työn koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuuri

Koulutusohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Sosiokulttuurinen työ

Tekijä: Petteri Lehtola

Työn nimi: Vapaaehtoistoiminnan kehittyminen ja haasteet

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2015 Sivumäärä: 34 Liitteiden lukumäärä:0

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin vapaaehtoistoiminnan kiinnostavuutta sekä motiiveja sen tekemiseen. Tutkimus suoritettiin kyselytutkimuksena ja tutkimuksen alueellinen pääpaino oli Seinäjoella ja sen lähialueilla. Kyselytutkimus teetettiin vuoden 2013 ja 2014 vaihteessa. Kyselytutkimukseen saatiin vastaajia 654 kappaletta.

Tutkimuksella pyrittiin selvittämään ihmisten kiinnostusta ja asennetta vapaaehtoistoimintaa kohtaan. Toisena tärkeänä tavoitteena oli selvittää tehokkaimmat tiedonkulkuväylät, mitä kautta vapaaehtoistoiminnasta tietoa saadaan tai löydetään.

Vapaaehtoistoimintaa pyörittävät organisaatiot saavat tutkimuksen tuloksista hyvää perustietoa vapaaehtoistoiminnan markkinointiin sekä vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Vastausten perusteella saadaan hyvä kuva ihmisten asenteista ja motivaatioista vapaaehtoistoimintaa kohtaan.

Vapaaehtoistoiminta kamppailee nykyaikana ihmisten vapaa-ajasta muiden harrastusten ja aktiviteettien kanssa. Tärkein syy vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuudelle on oman ajan riittämättömyys.

Avainsanat: vapaaehtoistyö, kyselytutkimus, Seinäjoki

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Sociocultural Work

Author: Petteri Lehtola

Title of thesis: Development and challenges of voluntary work in the Seinäjoki area

Supervisor: Jussi Kareinen

Year: 2015   Number of pages: 34   Number of appendices:

The purpose of this thesis is to find out how voluntary work motivates and interests people at Seinäjoki area. The actual study was conducted using an online questionnaire, which was distributed on the Internet. The number of replies is 654.

The aim of the survey was to find out people's interest in and attitudes towards voluntary work. The second aim was to find out the most efficient communication channels, through which information can be found on voluntary work.

The survey gives a good perspective on the status of voluntary work status in the Seinäjoki area and a quick review of efficient information and communication techniques considering voluntary work. The thesis can offer good guidance to organisations working with voluntary workers. The results give good and basic information for the publicity of voluntary work. The results can also be used as a platform for organisational development.

Keywords: voluntary work, survey, Seinäjoki

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 Johdanto.....	6
2 KÄSITTEITÄ	7
2.1 Vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoistyö.....	7
2.2 Kansalaistoiminta	7
3 VAPAAEHTOISTOIMINTA SUOMESSA.....	10
3.1 Kansalaistoiminnan syntyhistoria	10
3.2 Kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan rajapinnoilla	14
4 Kyselytutkimus vapaaehtoistyön kiinnostavuudesta Seinäjoen alueella	15
4.1 Tutkimuksen tausta, tarkoitus ja toteutus	15
5 Tutkimuksen tulokset	16
5.1 Mistä tietoa vapaaehtoistyöstä parhaiten löydetään?.....	17
5.2 Kuinka hyvin tietoa alueellisesta vapaaehtoistoiminnasta on saatavilla? ..	17
5.3 Vapaaehtoistoiminta ja yhteiskunta.....	18
5.4 Vastaajien suhde vapaaehtoistyöhön.....	19
5.5 Vapaaehtoistoihin osallistuneiden jatkokysymykset	19
5.5.1 Minkä alan parissa vapaaehtoistyötä on tehty?	20
5.5.2 Vapaaehtoistyöyhteisön avoimuus.....	21
5.5.3 Mikä on saanut mukaan vapaaehtoistoimintaan?	22
5.6 Vapaaehtoistoimintaan osallistumattomien jatkokysymykset	24
5.6.1 Syitä olla osallistumatta vapaaehtoistoimintaan	25
5.6.2 Asennoituminen vapaaehtoistoimintaa kohtaan	26
6 POHDINTA	28
6.1 Vapaaehtoistyö valmistuvan kulttuurituottajan näkökulmasta	30
LÄHTEET	32

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella vapaaehtoistoiminnan tämänhetkistä tilaa Seinäjoen alueella. Tilaa tarkastellaan kyselytutkimuksen perusteella ja tutkimuksen tarkempia tuloksia käsitellään tämän opinnäytetyön myöhemmässä vaiheessa.

Mielestäni tämänkaltaiselle tutkimukselle oli tilausta, kun sekä työ- että opiskelupaikaltani saamieni kokemusten myötä vapaaehtoistointaa järjestävät organisaatiot hakevat jatkuvasti lisää toimijoita ja tekijöitä joukkoihinsa. Kyselyn yksi osa-alue onkin kartoittaa se tietoväylä, joka toimii tehokkaimpana polkuna organisaatiolta yksityiselle henkilölle. Rekrytoinnissa ja tiedonvälittämisessä tästä voi olla suurikin hyöty alueen eri organisaatioille.

Itse tutustuin vapaaehtoistyöhön perusteellisemmin vasta vuonna 2010, ollessani 29-vuotias. Muutin kyseisen vuoden syksynä Oulusta Seinäjoelle opiskelemaan uutta ammattia. Ennen muuttoa etsin internetistä tietoa siitä, minkälaisia mahdollisuuksia Seinäjoella on päästä touhuamaan elävän musiikin parissa. Löysin tietoa hyvinkin ja olin pian muuttoni jälkeen Rytmikorjaamolla talkoilemassa vapaaehtoisena työntekijänä.

Seinäjoella olen vasta ymmärtänyt vapaaehtoistyön merkityksen ja laajuuden. Edellisellä asuinpaikkakunnalla vapaaehtoistojen suhteellinen määrä on oman arvioni mukaan pienempi. Etelä-Pohjanmaalla on valtavasti tätä kökkähenkeä, jota ei voi kuin arvostaa. Siitä osoituksena olivat 30.11.2013 järjestetyt vapaaehtoistoiminnan messut, jotka keräsivät n. 40 eri organisaatiota saman katon alle yhden päivän ajaksi esittelemään omaa toimintaansa.

Vapaaehtoistoinnalla on myös suuret yhteiskunnalliset vaikutukset, niin taloudellisesti kuin sosiaalisesti. Pyrin opinnäytetyössäni myös hieman arvioimaan vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta nykyaikana.

2 KÄSITTEITÄ

2.1 Vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoistyö

Suomen Punaisen Ristin, Engel-Yhtymän, Net Effectin, Opintotoiminnan Keskusliiton ja Suomi-Somalia seuran julkaisemassa Välittäjä-kirjassa (2005, 7) vapaaehtoistoiminta määritellään seuraavasti:

Vapaaehtoistoiminta on omasta halusta lähtevää, tasa-arvoista toisen ihmisen auttamista ja tukemista elämän eri tilanteissa. Vapaaehtoisuuden perustana on toimiminen palkatta hyvän asian puolesta ihmiseltä ihmiselle. Tausta-ajatuksena on vapaaehtoistoiminnan hyödyllisyys yhteisölle, ei materiaalsen tai taloudellisen hyödyn tavoittelu.

Vapaaehtoistoiminta on moniulotteista toimintaa ja sen vaikutukset voivat olla laajoja. Suvi-Tuuli Porkan (2009, 66) mukaan osallistumalla järjestäytyneeseen vapaaehtoistoimintaan, vapaaehtoinen voi vaikuttaa yhteiskunnallisesti ja olla mukana ajamassa tärkeitä asioita. Vapaaehtoiset pyrkivät vaikuttamaan muun muassa yleiseen mielipideilmastoon, päättäjiin ja lainsäädäntöön, lisäämään keskustelua sekä tiedottamaan asiastaan suurelle yleisölle, kohderyhmilleen tai alan ammattilaisille.

Vapaaehtoistyöllä ja -toiminnalla on omat eroavaisuutensa, vaikkakin niissä on paljon kysymys samasta asiasta. Yleisesti todetaan, että henkilö on mukana vapaaehtoistoiminnassa. Vapaaehtoistyön kriteeri taas täyttyy silloin, kun henkilö tekee konkreettista työtä ilman rahallista korvausta. Työ voi olla yhdistyksen toimintaan liittyvää työtä, kuten hallintotehtävien hoitamista tai talkoisiin osallistumista. Vapaaehtoistyö on siis täysipainoista työtä yhteiseksi hyväksi, josta ei makseta rahallista korvausta. (Harju 2003, 118.)

2.2 Kansalaistoiminta

Kansalaistoiminta eroaa edellä mainituista käsitteistä jonkin verran. Harju (2003, 10–11) on määritellyt kansalaistoiminnan käsitteen hyvin perusteellisesti:

”Kansalaistoiminta on ihmisen aktiivinen toiminta itsestä ulospäin, yhdessä toimien, yhteiseksi hyväksi.”

Kansalaistoiminnan ensimmäinen tunnusmerkki on se, että ihminen käyttää omaa työpanostaan eli ollakseen kansalaistoimintaa toiminnan tulee suuntautua itsestä poispäin. Toiminnan hyödyn pitää koitua muille kuin itselle, lähipiirille tai työantajalle. (Harju 2003, 10.)

Kansalaistoiminnan toinen tunnusmerkki on yhdessä toimiminen. Toiminnan tulee myös olla organisoitua, mutta toiminnan taustalle ei vaadita yhdistystä tai säätiötä. Kansalaistoimintaa voi olla siis kaikki kansalaisten yhdessä tekemä toiminta. (Harju 2003, 11.)

Määritelmän viimeinen osa pitää sisällään sanat yhteiseksi hyväksi. Harju (2003, 11) toteaa, että on tärkeää havaita, että kansalaistoiminta ja vapaaehtoistoiminta eivät ole yksi yhteen käyvä asia. Kaikki vapaaehtoistyö ei suuntaudu yhteiseksi hyväksi.

Suomessa suurin osa kansalaistoiminnasta tehdään kansalaisjärjestöissä. Ihmisten yhteenliittymät, kuten yhdistykset tai järjestöt, toteuttavat näissä tiettyä yhteistä tavoitetta, arvoa tai intressiä (Siisiäinen 1996a, 13).

Yhden asian liikkeet ovat puhtaimmillaan kansalaistoimintaa. Näissä liikkeissä toiminnan tarkoitus voi olla hyvinkin rajattu, mutta liikkeet kiinnittävät yleensä huomiota yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Epäkohtia voivat esimerkiksi olla luonnon-suojelu, asunnottomuus tai kehitysmaiden asema. Ne voivat puolustaa tiettyjen ryhmien välittömiä etuja, jotka eivät ole kunnan, valtion tai puolueiden suojeluksessa. Liikkeissä mukana olevat toimijat uhraavat asian ajamiseen paljon aikaa ja vaivaa. Nämä piirteet ovat oikeaoppisen kansalaistoiminnan ilmauksia. (Harju 2003, 14.)

Kansalaistoiminta on määritelty myös yhteisölliseksi kekseliäisyydeksi, joka rakentuu yhteisen pyrkimyksen ja aluetietoisuuden, eli oman elinympäristötietämyksen, varaan. Kekseliäisyys luo edellytykset sille, että kansalaistoiminta kykenee löytämään ja luomaan uusia mahdollisuuksia. (Hiedanpää, Salmi & Ylikoski 2008, 152.)

Esimerkiksi tämän päivän kansalaistoiminnasta voidaan tässä yhteydessä nostaa eläinoikeusaktivistien kuvauskampanjat erilaissa lihojen tuotantolaitoksissa. Viime aikoina aktivistit ovat käyneet salaa kuvaamassa sikaloita, joissa eläinten olot ovat olleet huonoja ja asetettuja säädöksiä on rikottu. Videot ovat saaneet hyvin julkisuutta internetin välityksellä ja sitä kautta näihin asioihin lähdetty puuttumaan. Internet onkin erittäin tehokas väline nykyaikaisessa kansalaistoiminnassa.

3 VAPAAEHTOISTOIMINTA SUOMESSA

3.1 Kansalaistoiminnan syntyhistoria

Suomalaisen kansalaistoiminnan juuret ulottuvat 1700-luvun lopulle. Vuosien 1756–1790 aikana perustettiin useita vapaamuurariveljeskunnan looseja ja muita salaseuroja. Tätä aikaa Henrik Stenius kutsuu salaisen ”julkisuuden” ajaksi. Tilaa-
jajulkisuuden aikaa olivat vuodet 1791–1808, jolloin suuriin jäsenmääriin pyrkivät sivistysseurat pyrkivät toimimaan yksilön käytännöllisen hyödyn periaatteen nojalla. (Alapuro & Stenius 1989, 21–23.)

1700-luvun lopulla perustettiin myös ensimmäiset seurat, kuten vuonna 1790 perustettu Turun Musikaalinen Seura, joka keskittyi musiikkikulttuurin edistämiseen (Alapuro & Stenius 1989, 23). Tämän seuran voisi ajatella olevan nykyisten elävän musiikin yhdistysten esikuva.

1860- ja 1870-luvuilla Suomessa koettiin vahva yhteiskunnallinen herääminen. Tämän taustalla olivat taloudellinen vaurastuminen, liikenneolojen kehitys, Venäjän vallan uudistuspolitiikka, suomenkielisen sivistyneistön synty ja kansallinen innostus runoilijoiden ja kirjailijoiden innoittamina, suomenkielinen sanomalehdistö, kansakoulut, kirjastot ja lukuyhdistykset. Systemaattista opintotoimintaa alettiin organisoimaan ja ihmiset järjestivät kehittäviä sekä sivistäviä kansanjuhlia. Näinä vuosikymmeninä luotiin perusta kasvattavalle ja kehittäväälle, kansalliselle ja yhteiskunnalliselle kansalaistoiminnalle. (Harju 2003, 23.)

1830-luvulta alkaen suuri osa sosiaalisesta työstä tapahtui hyväntekeväisyysyhdistysten kautta. Toisenlainen yhdistystoiminta, mikä perustui keskinäiseen apuun, lähti liikkeelle vammaisten aloitteesta vasta 1900-luvun alussa. (Anttonen & Sipilä 2009, 28–29.)

1880-luvulla suomalainen kansalaistoiminta räjähti kukoistukseensa, jolloin voimistelu- ja urheiluliike rantautui Suomeen. Nämä liikkeet kasvattivat lapsia ja nuoria järjestykseen, kuriin, raittiuteen ja sivistykseen.

Näiden liikkeiden pohjalta lukuisat suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat syntyneet ja ovat voimissaan edelleen. Julkisen vallan hoitaessa vain yhteiskunnalliset perusasiat, kuten terveydenhuollon, oli näille liikkeille vahva sosiaalinen tilaus. Aattellisuus, sitoutuneisuus, ja toiminnan palo olivat leimaa-antavia 1800-luvun lopun järjestölliselle toiminnalle. (Harju 2003, 23.)

Autonomiselle Suomelle kansanliikkeet ja muu kansalaistoiminta kasvattivat ja koulivat suomalaisia, loivat kansallistunnetta ja opettivat ihmisiä hoitamaan yhtenäisiä asioita. Ilman tämänlaista ja aktiivista kansalaistoimintaa suomalaiset eivät olisi olleet valmiita julistamaan kansakuntaa itsenäiseksi valtioksi vuonna 1917. (Harju 2003, 24.)

Suomalaisen yhdistystoiminnan synty ja kehitys on ollut voimakkaasti sidoksissa kansalliseen projektiin, eli kansalaisryhmät ovat ajaneet etujaan valtion kautta. Kansanliikkeet ja kansalaisvaltio ovat näihin päiviin asti olleet tiiviisti toisiinsa liittyneinä. (Alapuro & Stenius 1989b, 5.)

1900-luvun alkupuolella poliittinen työväenliike aktivoitui ja vuonna 1899 perustettiin Suomen työväenpuolue. Puolueen keskeinen tavoite oli yleinen äänioikeus, kuten se oli koko kansainväliselle sosialistiselle työväenliikkeelle. (Ahvenisto & Mäki 2006, 18.) Vuosisadan vaihteessa Suomeen oli muodostunut vahva ja energinen kansalaisyhteiskunta, joka toimi hyvässä yhteistyössä suomalaisten hallitsemien valtiollisten elinten kanssa (Anttonen & Sipilä 2009, 44).

Vuonna 1905 Suomeen saapui Venäjältä alkunsa saanut suurlakko, johon osallistui rahvas sekä herrasväki. Tämän joukkotoiminnan johtavaksi voimaksi kohosi kuitenkin työväenliike, jonka myötä yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden tavoite nousi keskeiseksi. Yleistä äänioikeutta käytettiin vuoden 1907 eduskuntavaaleissa useiden ja suurten mielenosoitusten jälkeen. (Ahvenisto & Mäki 2006, 17–22.) Poliittisen työväenliikkeen nousukausi huipentui vuoden 1918 kansalaissotaan (Harju 2003, 24).

Vuosien 1928–1932 aikana Suomessa koettiin oikeistolaisen protestiaallon vyöry yli Suomen. Se johti aluksi Lapuan liikkeen ja Isänmaallisen kansanliikkeen syntyyn. (Siisiäinen 1996b, 39–40.) Liikehdintä synnytti suuren joukon uusia yhdistyksiä, mutta myös vasemmistolaisten järjestöjen lakkautuksia (Kokko & Rantatupa

2000, 13). Suuri osa rekisteröidyistä yhdistyksistä oli sotilaallisia (Siisiäinen 1996b, 39–40).

Sotien jälkeinen aika oli yhdistystoiminnan näkökulmasta vireää aikaa (Kokko & Rantatupa 2000, 13). Suomea oli runneltu sodissa ja jälleenrakentamista tehtiin suuressa isänmaallisessa hengessä. Kansalaisjärjestöt antoivat vastapainoa työlle ja auttoivat unohtamaan sotien kokemukset. Kansalaisilla oli poikkeuksellisen paljon energiaa yhdistystoimintaan ja vapaa-ajasta kilpailevia vaihtoehtoja oli tuolloin vähän tarjolla. Yhdistystoiminta oli vireää ja se oli ihmisille suurimerkityksellistä. (Siisiäinen 1996a, 38.) Vuosien 1944–1948 aikana perustettiin suuret määrät vasemmistolaisia yhdistyksiä sekä järjestöjä. Samaan aikaan lakkautettiin oikeistolaisiksi luokiteltuja yhdistyksiä lähes 3000 kappaletta. (Siisiäinen 1996c, 40.)

1960-luvulla kansalaisjärjestötoiminta koki notkahduksen, kun ihmisillä ei riittänyt enää aikaa ja energiaa yhteiseen toimintaan. Tähän notkahdukseen vaikutti teknologian kehittyminen, kun autot ja televisiot saapuivat lähes jokaiseen talouteen. Myös maaltamuutto ja maastamuutto vaikuttivat osaltaan ihmisten aktiivisuuteen. Yhteiskunta koki tuohon aikaan suuria muutoksia ja ihmiset hakivat samaan aikaan paikkaansa yhteiskunnassa. (Harju 2003, 25.)

Harjun (2003) mukaan ammattiyhdistystoiminta sekä poliittinen toiminta vilkastuivat 1960-luvun lopulta lähtien. Tuohon ajanjaksoon ajoittui myös suurten ikäluokkien muutto yliopistokaupunkeihin. 1970-luku oli vahvaa yhteiskunnallisen järjestötyön aikaa, kun poliittiset puolueet, ammattiosastot sekä nuoriso- ja opiskelijayhdistykset toimivat vireästi.

Tuohon aikaan Suomessa siirryttiin kansanliikkeiden ajasta kansalaisjärjestöjen maailmaan. Näin syntyi järjestöbyrokraattinen kausi, kun järjestöt korvasivat liikkeet. Siihen vaikuttivat myös valtionavustusten nopea kasvu, palkatun henkilöstön lisääntyminen, suunnitelmallisuuden ihannoiti ja yhteiskunnallisen järjestötoiminnan kukoistus. Tämä kausi on kestänyt näihin päiviin asti. (Harju 2003, 26.)

Modernin yhteiskunnan rakentuminen 1960-luvulta alkaen synnytti julkishallinnon ja järjestötoimijoiden välille uudenlaisen kytkennän (Itkonen 2000, 16). Järjestöt ovat ottaneet, tai niille on annettu yhteiskunnan eri vaiheissa erilaisia tehtäviä. Valtion toimintasektorin laajetessa julkishallinnon ja kansalaistoiminnan välinen suhde

myös muuttui. (Siisiäinen 1996c, 33–37.) Useat sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnot ovat saaneet alkunsa hyväntekeväisyydestä tai vapaaehtoistyöstä. Tehtävien siirtyminen julkisen vallan alle on ollut monimutkainen prosessi ja useat toiminnot ovatkin syntyneet läheisessä suhteessa viranomaisiin. Tämän myötä toiminnot saivat valtion avustusta ja järjestöt hoitivat näitä tehtäviä siihen asti, että toiminta siirtyi kokonaan julkisen vallan vastuulle. (Anttonen & Sipilä 2009, 50–51.)

Yhteiskunnan toimintasektorin laajentuminen johti myös järjestökentän laajenemiseen. 1970–1980-lukuja kutsutaankin Hyvinvointi-Suomen kansalaisyhteiskunnan kaudeksi. Tämän kauden aikana yhteiskuntaan syntyi laaja elämäntilanne-edunvalvojien kenttä. (Itkonen 2000, 16.) Anttonen ja Sipilä (2009) toteavat hyvinvointivaltioprojektin päässän vauhtiin tuona aikana. Perusta tälle projektille luotiin suurelta osin toisen maailmansodan aikana ja sen jälkeisinä vuosikymmeninä.

1980-luvulla kansalaistoiminta koki murrosvaiheen, jolloin kansalaistoiminta irtautui kytkennöistä poliittisiin järjestöihin. Yhteiskunnallisten asioiden käsittelyssä siirryttiin uudenhajautuneisiin toimintatapoihin ja mielenkiinto näitä asioita kohtaan hiipui sekä intensiteetti laimentui. Tällöin perustettujen uusien järjestöjen kirjo oli pirstoutunut. Osaltaan siihen vaikutti myös julkisen vallan avustusten muutos. Perinteisen vuosivastustuksen rinnalle tulivat erillisavustukset ja projektirahoitus. (Itkonen 2000, 16–17.)

Ammatillisella ja poliittisella järjestötyöllä on edelleen vahva, mutta hiipunut, järjestöllinen asema. 1980-luvun alkupuolella on nähtävissä vapaa-ajan ja elämäntapa- ja elämäntilanne-edunvalvojen lukumäärällinen nopea kasvu. (Siisiäinen 1996c, 42.) Ihmisten mielenkiinto kohdistui aikaisempaa enemmän harrastus-, liikunta-, kulttuuri- ja ympäristöjärjestöihin (Harju 2003, 27–28). 1970-luvun kaltainen laaja-alainen yhteiskunnallisen aktivismin suosio hiipui ja tilalle tulivat urheilu- ja harrastustoiminta, kapeiden ryhmien edunvalvonta sekä radikaali kansalaistoiminta (Hämäläinen & Heiskala 2004, 101).

1990-luvun kansalaistoiminta on keskittynyt muun muassa eläinaktivismiin sekä uusiin kansainvälisiin liikkeisiin, jotka rantautuivat tuolloin Suomeen. Nämä liikkeet saivat medialta suuren huomion ja ovat näin ollen kokoonsa nähden saavuttaneet moninkertaisesti suuremman yhteiskunnallisen merkityksen. (Harju 2003, 28.)

3.2 Kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan rajapinnoilla

Vapaaehtoistyö on suomalaisen kansalaistoiminnan ydintä. Suomalaisten yhdistysten ja ryhmien toiminta ei pyörisi ilman vapaaehtoisten työpanosta. Nykyaikana vapaaehtoistyön rinnalla on paljon ja lisääntyvässä määrin myös palkkatyötä. Tämä tuo oman erityispiirteensä kansalaistoimintaan. (Harju 2003, 123.)

1800- ja 1900-lukujen taitteessa vapaaehtoisvoimin autettavat kansanryhmät olivat osittain samoja kuin nykyisinkin: köyhät äidit ja lapset, sairaat ja vähäosaiset. 1800-luvun loppupuolella uskonnollisten yhdistysten toiminta oli myös vahvaa (Raninen ym. 2007, 15–16).

Vapaaehtoistyö on ollut kuluneen sadan vuoden aikana tavallisten kansalaisten arkea. Historialliseen perintöömme kuuluu tarttua yhdessä toimeen, josta talkoot ovat hyvä esimerkki. Talkootöihin tartuttiin maatalousyhteisöissä, kun oli sadonkorjuun aika. Talkootöiden vastineeksi talkooväelle järjestettiin kestitys ja töiden päätteeksi usein tanssit, missä nuoret pääsivät katsastamaan tulevaa puolisoa. (Raninen ym. 2007, 22.)

Sotien jälkeen 1940-luvulla kansalaiset velvoitettiin osallistumaan kansakunnan uudelleenrakentamiseen. Talkoilla autettiin sodan runtelemaa kansalaisia sekä yhteisöjä. Esimerkiksi vuonna 1942 järjestettiin halkotalkoot, mikä sai koko kansan liikkeelle. Polttopuun kovasta pulasta johtuen tavoitteeksi asetettiin ”Motti mieheen”. (Raninen ym. 2007, 23.)

Nykypäivänä suurten festivaalien ja herätysjuhlien järjestämisessä vapaaehtoistyö on suuressa osassa. Vapaaehtoistyöntekijät keräävät kokemusta ja pätevyyttä tapahtumista ja he tuntevat, että heitä tarvitaan. (Raninen ym. 2007, 23.) Yhteenkuuluvuuden tunne ja tapahtuman tunnelma luovat erityisen pohjan vapaaehtoisten motivaatiolle.

Vuonna 2017 Suomessa vietetään vapaaehtoistoiminnan 100-vuotisjuhlaa. Sosi-aali- ja terveysturvan keskusliitto STKL, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi, Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ja Kansalaisareena ry käynnistivät vuonna 2007 kampanjan, jolla tehdään tunnetuksi nykyaikaista vapaaehtoistoimintaa osallistumisen väylänä ja suomalaisen yhteiskunnan rakentajan. (Raninen ym. 2007, 24.)

4 Kyselytutkimus vapaaehtoistyön kiinnostavuudesta Seinäjoen alueella

Vapaaehtoistyön ja kansalaistoiminnan historiallisen katsauksen jälkeen on hyvä siirtyä tämän opinnäytetyön tutkimukselliseen osioon. Tässä osiossa käsittelen ja analysoin vuonna 2013–2014 tekemääni kyselytutkimusta vapaaehtoistyön kiinnostavuudesta. Vertailen saamiani vastauksia vuonna 2002 julkaistuun Anne Birgitta Yeungin tutkimukseen *Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta?* Yeungin tutkimus on tehty valtakunnallisena ja hänen tutkimuksessaan haetaan vastauksia samoihin asioihin, joten se antaa hyvin perspektiiviä tähän alueelliseen kyselyyn.

4.1 Tutkimuksen tausta, tarkoitus ja toteutus

Ajatus tällaisen kyselytutkimuksen tekemiseen syntyi opintojen, työkokemusten sekä omien mielenkiintojeni myötä. Opiskeluaikana tein ja teen edelleen vapaaehtoistyötä mahdollisuuksien mukaan ja lisäksi olen työelämässä tiivisti mukana vapaaehtoistyön organisoinnissa sekä sen kehittämisessä.

Halusin tällä tutkimuksella selvittää, mitkä asiat ajavat ihmisiä vapaaehtoistoiminnan piiriin nykypäivänä ja varsinkin Seinäjoen alueella. Toinen päätarkoitus tutkimuksella oli selvittää mitä kautta ihmiset löytävät tietoa vapaaehtoistyön mahdollisuuksista ja tarjonnasta alueella. Tämän tiedon ajattelin olevan hyödyllistä alueellisille organisaatioille, jotka vapaaehtoistoimintaa pyörittävät, jotta mahdolliset markkinointitoimenpiteet olisivat mahdollisimman tehokkaita ja osuvia.

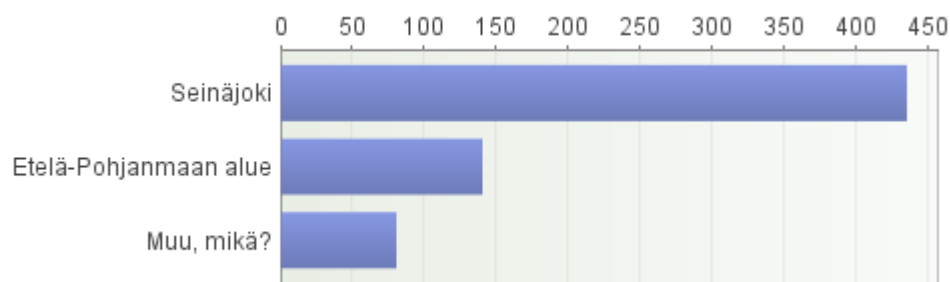
Toteutin kyselytutkimuksen Wepropol-kyselytutkimuspalvelun avulla. Kyselyyn oli mahdollisuus vastata ainoastaan internetissä ja kyselyyn pääsi vastaamaan internet-linkin kautta. Kyselyn tavoitteeksi asetin maltillisen 100 vastaajan rajan, mutta onnekseni sain vastaajia huimat 653 kappaletta. Avasin kyselytutkimuksen vuoden 2013 lopussa ja suljin sen alkuvuodesta 2014.

5 Tutkimuksen tulokset

Varsinaiseen kyselyyn halusin asettaa kysymykset siten, että ne olisivat helposti analysoitavissa ja nopeasti täytettävissä. Pysin kaikkiin kysymyksiin antamaan mielestäni yleisimmät vastaukset valmiiksi monivalintamahdollisuuksina, jotta avoimien vastauksien määrä pysyisi maltillisena ja tulosten tarkastelu olisi jouhevaa.

Kyselyn ensimmäisellä kysymyksellä kartoitin vastaajan asuinalueen ja toisella kysymyksellä selvitin vastaajan iän. Näitä perustietoja on mahdollista käyttää hyväksi myös tulosten tarkemmassa analysoinnissa.

Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 653 kappaletta.

Kuvio 1. Vastaajien asuinalue.

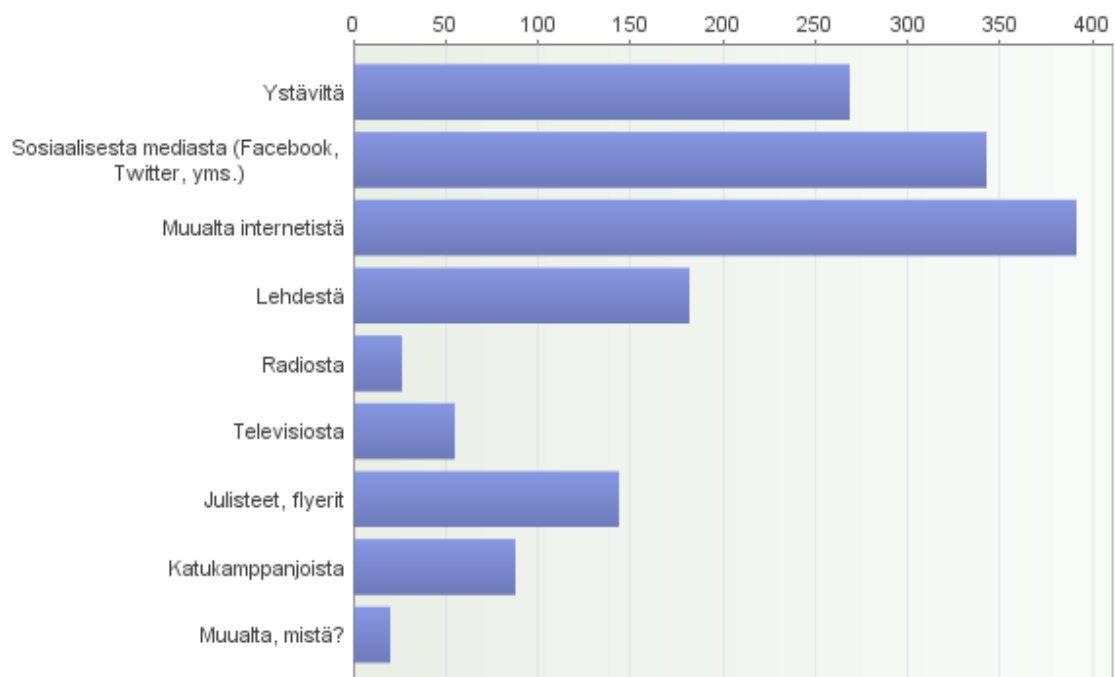
Seinäjoen alueelta vastauksia tuli yhteensä 434 kappaletta ja Etelä-Pohjanmaan alueelta Seinäjoki mukaan luettuna vastauksia tuli 573 kappaletta. Näin ollen n. 88 % kaikista vastauksista tuli Etelä-Pohjanmaan alueelta, jossa tutkimuksen pääpaino on. (Kuvio 1)

Vastaajien ikähaarukka oli 16–74 vuotta ja keski-ikä oli hieman yli 27 vuotta. Tilastokeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan vuoden 2014 lopussa suomalaisten keski-ikä oli 42,05 vuotta. Tekemäni tutkimuksen vastaajien keski-ikä on melko reilusti alle maan keski-ikä.

5.1 Mistä tietoa vapaaehtoistyöstä parhaiten löydetään?

Ensimmäinen varsinainen kysymys tutkimuksessa oli seuraava: Mistä sinun mielestä on parhaiten löydettävissä tietoa vapaaehtoistyöstä ja sen tekemisestä? Kysymykseen oli valmiina kahdeksan vaihtoehtoa, joista sai valita enintään kolme mielestään osuvinta vaihtoehtoa. Yhdeksäntenä vaihtoehtona oli avoin vastaus, mikäli listasta ei sopivaa löytynyt.

Kuvio 2. Mistä tietoa vapaaehtoistyöstä ja sen tekemisestä löytyy parhaiten?

Yhteensä valintoja tehtiin tässä kohdassa 1513 kappaletta. Internet ja ystävät näyttävät olevan suurimmassa roolissa tiedon löytämisen kanssa. Avoimissa vastauksissa oli mainittu muutaman kerran Seinäjoen Järjestötalo sekä Vertaiskahvila Olkkari. (Kuvio 2)

5.2 Kuinka hyvin tietoa alueellisesta vapaaehtoistoiminnasta on saatavilla?

Toisella kysymyksellä oli tarkoitus selvittää kuinka hyvin alueellisesta vapaaehtoistoiminnasta on tietoa saatavilla ja löydettävissä. Varsinainen kysymys oli muotoiltu näin: Kuinka hyvin tietoa vapaaehtoistyön tekemisen mahdollisuuksista alueellasi

on saatavilla? (Kuva 1). Vastausvaihtoehtoja oli viisi, yhdestä viiteen. Yksi tarkoitti sitä, että tietoa oli saatavilla erittäin huonosti ja viisi sitä, että tietoa oli saatavilla erittäin hyvin.

4. Kuinka hyvin tietoa vapaaehtoistyön tekemisen mahdollisuuksista alueellasi on saatavilla? *

Valitse yksi kohta, joka on lähimpänä vastaustasi.

Erittäin huonosti   ●   ●   ●   ●   Erittäin hyvin

Kuva 1. Kysymys 4.

Tämän kysymyksen vastausten keskiarvo kaikkien vastanneiden osalta oli 2,77. Tarkasteltaessa ainoastaan Etelä-Pohjanmaalla asuvien vastauksia, saatiin näiden vastausten keskiarvoksi 2,75.

5.3 Vapaaehtoistoiminta ja yhteiskunta

Viidennessä kysymyksessä pyrittiin selvittämään sitä, kuinka vastaajat kokevat vapaaehtoistyön ja sen kautta mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin (Kuva 2). Kysymyksessä oli edellisen kysymyksen tavoin vaihtoehdot yhdestä viiteen, viiden tarkoittaen sitä, että vaikuttamismahdollisuuksia on erittäin paljon. Yksi tarkoitti taas sitä, että vastaaja ei koe vaikuttamismahdollisuuksia juuri olevan.

5. Kuinka paljon vapaaehtoistyöllä voi mielestäsi vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin? *

Valitse yksi kohta, joka on lähimpänä vastaustasi.

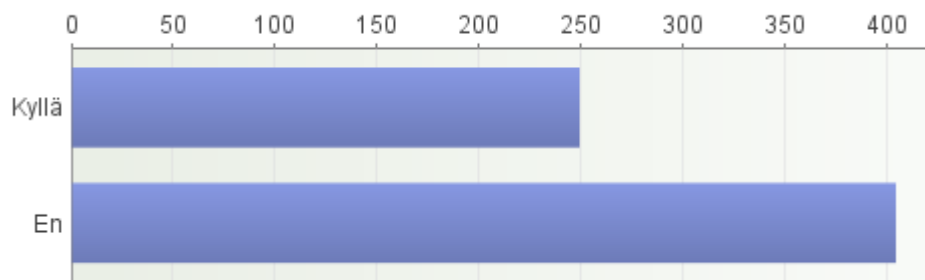
Ei ollenkaan   ●   ●   ●   ●   Erittäin paljon

Kuva 2. Kysymys 5.

Kaikkien vastaajien keskiarvo oli 3,53 ja sama keskiarvo saadaan Etelä-Pohjanmaalla asuvien vastauksista. Vapaaehtoistyötä vuoden sisällä tehneiden osalta tähän kysymykseen saatiin keskiarvoksi 3,71.

5.4 Vastaajien suhde vapaaehtoistyöhön

Kuudennessa kysymyksessä selvitettiin vastaajien suhdetta vapaaehtoistyöhön ja kysyttiin, että ovatko he tehneet kuluneen vuoden sisällä vapaaehtoistöitä. Kysymykseen oli kyllä ja ei vastausmahdollisuudet (Kuvio 3). ”Kyllä”-vastanneille seurasi hieman erilaiset jatkokysymykset kuin ei vastanneille. Kyllä vastanneiden jatkokysymyksillä selvitettiin tarkemmin missä vastaajat ovat vapaaehtoistyötä tehneet ja ”ei”-vastanneilta pyrittiin selvittämään syytä siihen, miksi eivät ole vapaaehtoistöihin lähteneet.

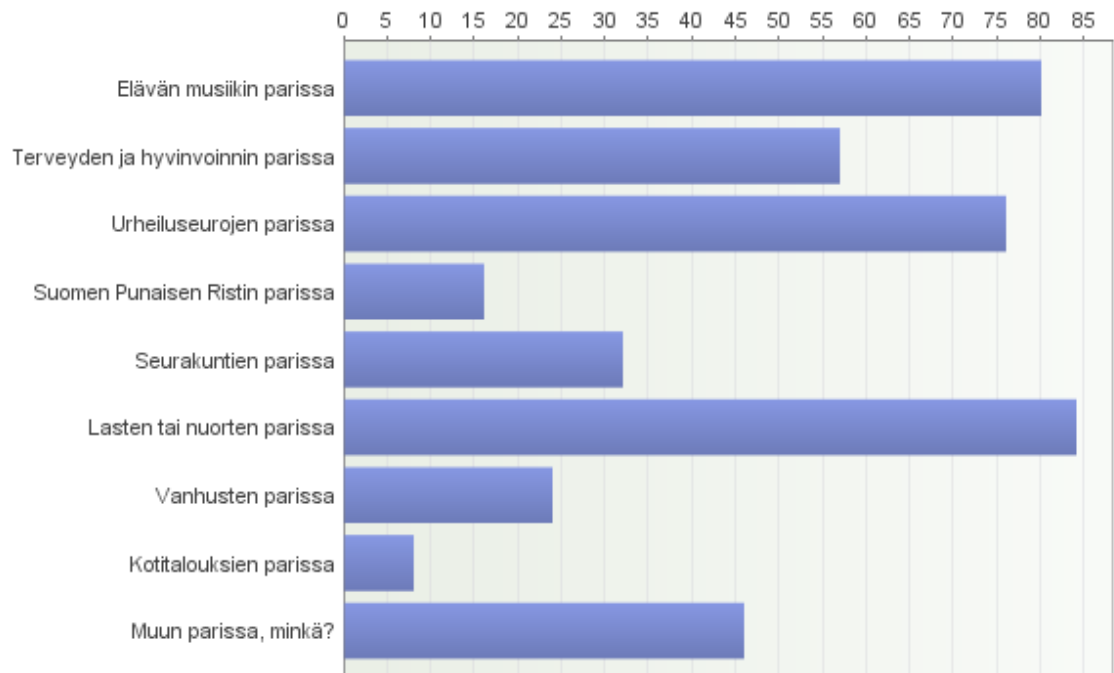
Kuvio 3. Viimeisen vuoden aikana vapaaehtoistyötä tehneet henkilöt.

Vapaaehtoistöitä oli vuoden sisällä tehnyt 249 henkilöä ja 404 henkilöä vastaavasti ei ollut tehnyt vapaaehtoistöitä saman ajanjakson sisällä. Prosentuaalisesti vapaaehtoistoimintaan osallistuneiden määrä oli n. 38 %. Yeungin vuonna 2002 julkaisussa tutkimuksessa vastaava luku oli 37 %.

5.5 Vapaaehtoistöihin osallistuneiden jatkokysymykset

Vastaajista vuoden sisällä vapaaehtoistöitä tehneille henkilöille tuli jatkokysymyksinä tarkentavia kysymyksiä. Näillä kysymyksillä selvitettiin tarkemmin vapaaehtoistyön alaa, vapaaehtoistyöyhteisön avoimuutta ja syitä vapaaehtoistyöhön ryhtymiseen.

5.5.1 Minkä alan parissa vapaaehtoistyötä on tehty?

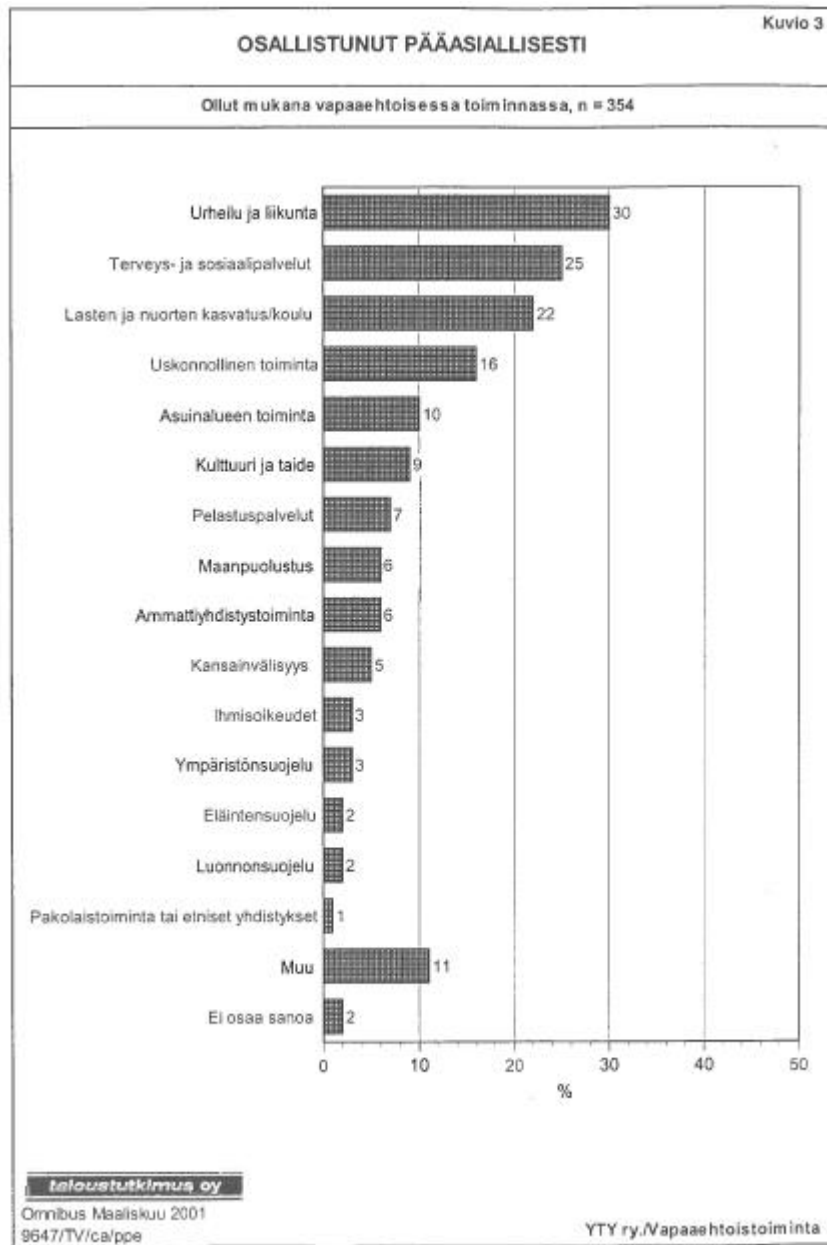
Kuvio 4. Näiden alojen parissa vastaajat olivat työskennelleet.

Vastaajilla oli mahdollista valita kysymykseen enintään kolme vastausta. Yhteensä vastauksia tuli tähän kysymykseen 423 kappaletta, jolloin jokainen vastaaja (249 kpl) valitsi keskimäärin 1,7 alaa, jonka parissa oli vapaaehtoistöitä tehnyt.

Vastauksissa nousi esiin neljä alaa, jotka saivat eniten vastauksia (Kuvio 4). Eniten vapaaehtoistyötä on tehty lasten ja nuorten, elävän musiikin, urheiluseurojen sekä terveyden ja hyvinvoinnin parissa. Todennäköisiä syitä tähän on useita, mutta suurimpana on varmasti se, että näiden alojen parissa vapaaehtoistyötä tehdään yleisesti paljon ja se on niihin vahvasti aikojen saatossa juurtunut. Näiden alojen parissa vapaaehtoistyötä on myös paljon tarjolla.

Avoimiin vastauksiin tuli myös jonkin verran samoja aloja, mitä monivalintaan oli annettu. Avoimissa vastauksissa ei noussut esiin tiettyä alaa, mikä olisi merkittävä tulosten kannalta.

Vertailun vuoksi otan tähän Yeungin (2002) tutkimuksesta saman aihealueen tulokset (Kuva 3).

Kuva 3. Yeungin (2002) tekemän tutkimuksen tuloksia.

5.5.2 Vapaaehtoistyöyhteisön avoimuus

Tässä kysymyksessä selvitettiin vapaaehtoistyöyhteisön avoimuutta ja sitä, kuinka hyvin vapaaehtoistyöntekijä on otettu uudessa työyhteisössä vastaan (Kuva 4).

8. Kuinka hyvin vapaaehtoistyöyhteisö otti sinut uutena jäsenenä vastaan? *
Valitse yksi kohta, joka on lähimpänä vastaustasi.

Huonosti   ●   ●   ●   ●   Erittäin hyvin

Kuva 4. Kysymys 8.

Tämän kysymyksen vastausten keskiarvo oli 4,27. Vastauksia tuli yhteensä 249 kappaletta. Korkea luku selittyy varmasti vapaaehtoistyön luonteesta. Kaikki työyhteisön jäsenet ovat vapaasta halusta liittyneet siihen jäseniksi ja työyhteisön jäsenillä voivat olla suuret intohimot työn sisällön tai sen toteuttamisen suhteen.

Etelä-Pohjanmaalla asuvilta tuli vastauksia 212 kappaletta ja keskiarvo oli 4,3.

5.5.3 Mikä on saanut mukaan vapaaehtoistoimintaan?

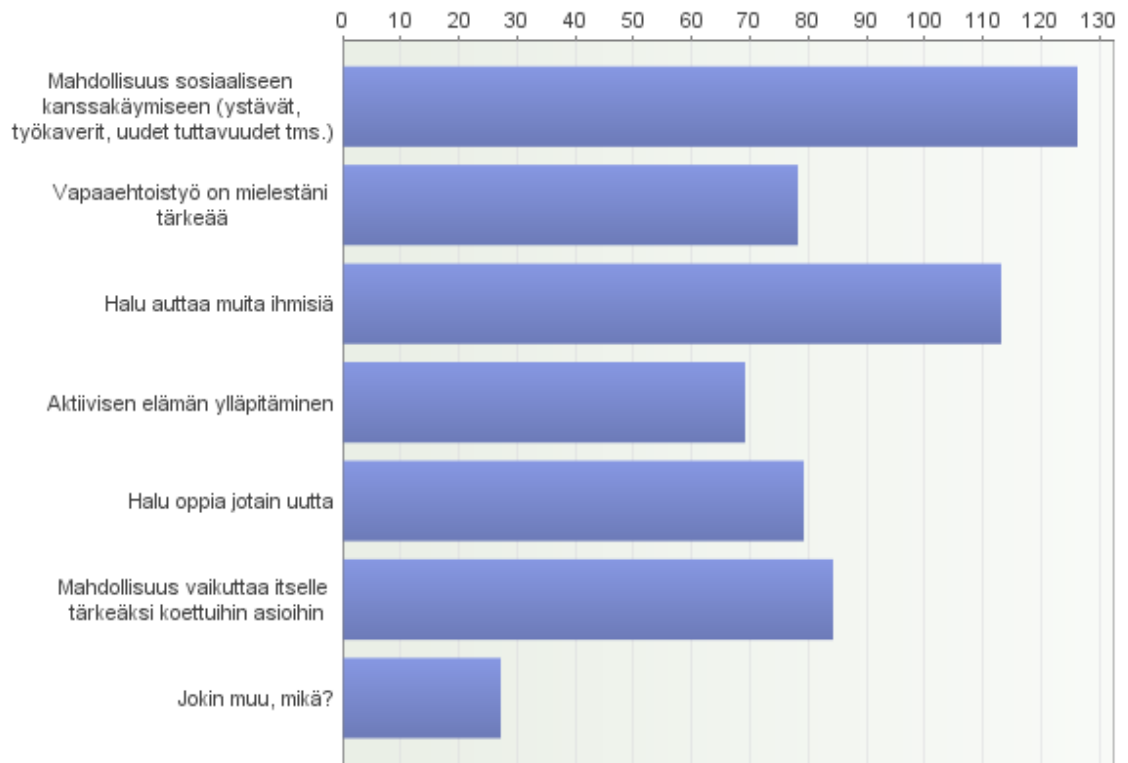
Yhdeksännessä kysymyksessä selvitettiin sitä, mikä oli vastaajien tärkein syy tai motivaatio lähtemisessä mukaan vapaaehtoistoimintaan (Kuva 5). Vastaaaja sai valita vastaukseksi yhdestä kolmeen vaihtoehtoa.

9. Mikä sai sinut vapaaehtoistyön pariin? *
Valitse vähintään yksi, enintään kolme vaihtoehtoa.

- ☐ Mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen (ystävät, työkaverit, uudet tuttavuudet tms.)
- ☐ Vapaaehtoistyö on mielestäni tärkeää
- ☐ Halu auttaa muita ihmisiä
- ☐ Aktiivisen elämän ylläpitäminen
- ☐ Halu oppia jotain uutta
- ☐ Mahdollisuus vaikuttaa itselle tärkeäksi koettuihin asioihin
- ☐ Jokin muu, mikä?

Kuva 5. Kysymys 9.

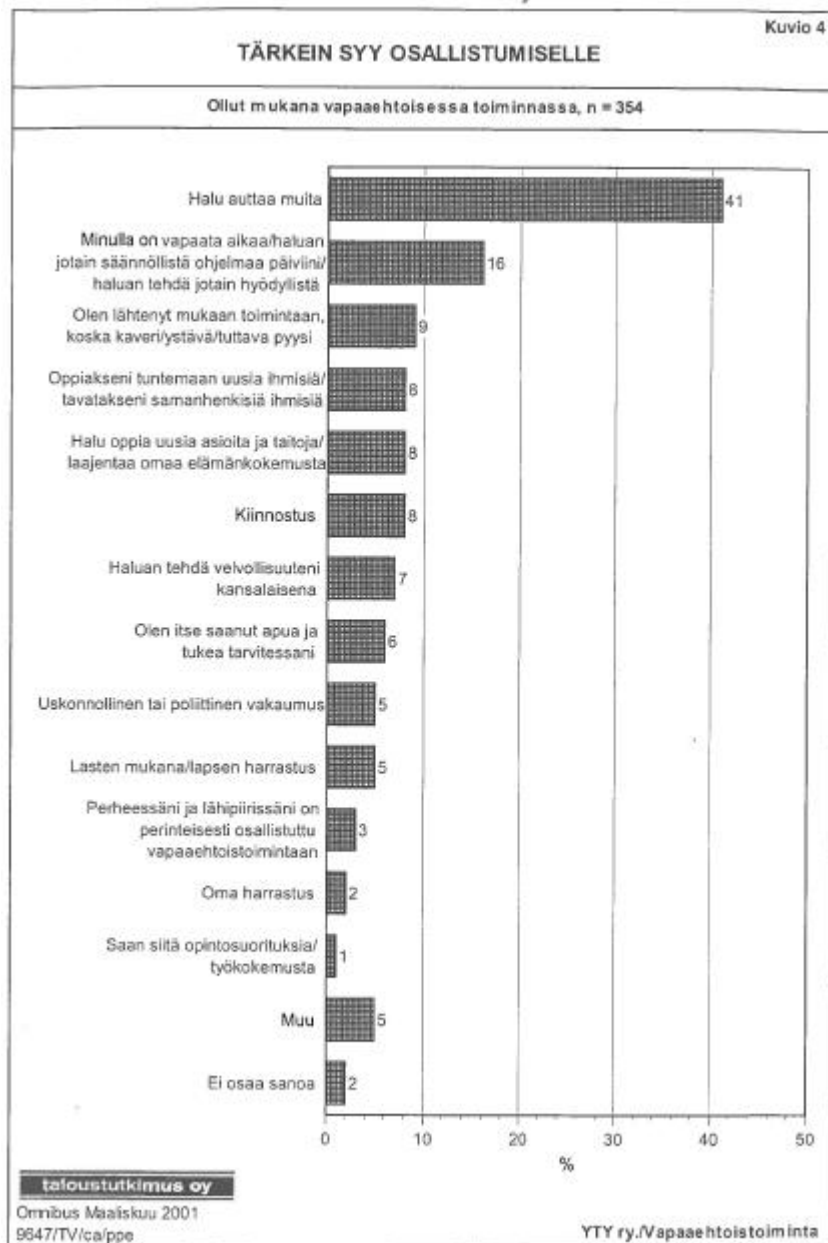
Vastauksia annettiin yhteensä 576 kappaletta, joten keskiarvona yksi vastaaja antoi 2,31 vaihtoehtoa.

Kuvio 5. Yhdeksän kysymyksen vastaukset.

Suurimman määrän vastauksista sai mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen, 21,9 % kaikista vastauksista. Seuraavaksi eniten vastauksia sai halu auttaa muita ihmisiä, 19,6 % kaikista vastauksista. Muut vaihtoehdot saivat melko tasaisesti ääniä. Avoimista vastauksista tulee huomioda vapaaehtoistyön pakonomaisuuden tunne. Joidenkin vastaajien mielestä he olivat pakotettuja johonkin tiettyyn työhön, koulun tai jonkin muun yhteisön kautta. (Kuvio 5)

Vertailun vuoksi esitän tässä Yeungin tutkimuksen tuloksia (Kuva 6), josta näkyy tärkeimmät syyt vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle. Syitä siihen, miksi Yeungin tekemässä tutkimuksessa halu auttaa muita on paljon suurempi, on varmasti useita. Reilussa kymmenessä vuodessa on ihmisten tarpeet ja motiivit todennäköisesti muuttuneet jonkin verran. Myös kysymyksen asettelu on ollut näissä tutkimuksissa hieman erilainen. Yeungin tutkimuksessa kysely on tehty haastattelella ja kysymykseen on valittu yksi ja tärkein syy. Minun tutkimuksessa vastaaja sai valita kolme tärkeintä syytä, jolloin vastausprofiili hieman jakautuu useammalle vastaukselle.

Kuva 6. Tärkeimmät syyt osallistumiselle (Yeung, 2002).

5.6 Vapaaehtoistoimintaan osallistumattomien jatkokysymykset

Niille vastaajille, jotka eivät olleet osallistuneet vapaaehtoistoimintaan kuluneen vuoden aikana, seurasi kaksi jatkokysymystä. Jatkokysymyksillä pyrittiin selvittämään syitä siihen, miksi vastaaja ei ollut lähtenyt mukaan vapaaehtoistoimintaan. Myös vastaajan asennetta vapaaehtoistyötä kohtaan pyrittiin selvittämään.

5.6.1 Syitä olla osallistumatta vapaaehtoistoimintaan

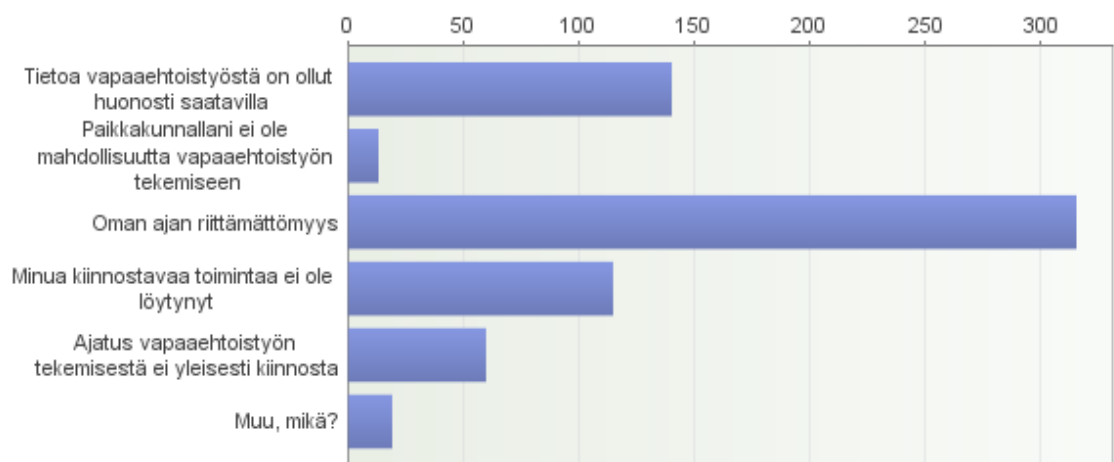
Kaikista vastaajista 404 henkilöä ei ollut osallistunut vuoden sisällä vapaaehtoistoimintaan millään tavalla. Näiltä henkilöiltä selvitettiin myös tarkempia syitä siihen, miksi hän ei ollut osallistunut vapaaehtoistoimintaan (Kuva 7).

10. Miksi et ole lähtenyt vapaaehtoistyön pariin? *
Valitse vähintään yksi, enintään kolme vaihtoehtoa.

- ☐ Tietoa vapaaehtoistyöstä on ollut huonosti saatavilla
- ☐ Paikkakunnallani ei ole mahdollisuutta vapaaehtoistyön tekemiseen
- ☐ Oman ajan riittämättömyys
- ☐ Minua kiinnostavaa toimintaa ei ole löytynyt
- ☐ Ajatus vapaaehtoistyön tekemisestä ei yleisesti kiinnosta
- ☐ Muu, mikä?

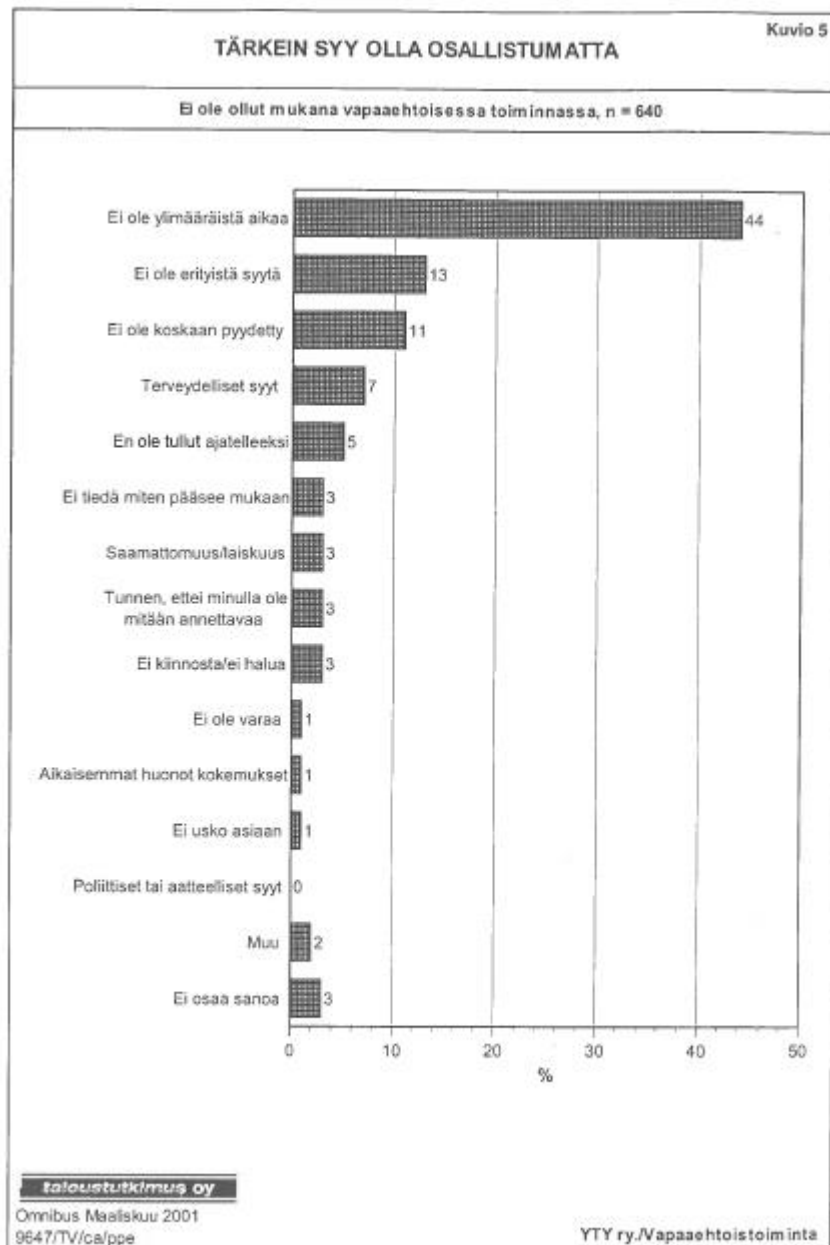
Kuva 7. Kysymys 10.

Kaikkiaan valintoja tehtiin 662 kappaletta. Yhden vastaajan keskimääräiseksi valintamääräksi saadaan näin ollen 1,64 kappaletta. Tämän kysymykset vastaukset jakaantuivat kuvion 6 mukaisesti.

Kuvio 6. Kysymys 10.

Yeung (2002) teki tutkimuksessaan kysymyksen siitä, mikä on tärkein syy olla osallistumatta vapaaehtoistoimintaan (Kuva 8).

Kuva 8. Tärkeimmät syyt olla osallistumatta (Yeung, 2002).

5.6.2 Asennoituminen vapaaehtoistoimintaa kohtaan

Viimeisessä kysymyksessä selvitettiin vapaaehtoistoimintaan osallistumattomien henkilöiden asennetta vapaaehtoistoimintaa kohtaan (Kuva 9).

11. Olisitko valmis tekemään vapaaehtoistyötä, mikäli jotain kiinnostavaa toimintaa löytyisi? *

Valitse yksi kohta, joka on lähimpänä mielipidettäsi.

En ollenkaan ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Erittäin valmis

Kuva 9. Kysymys 11.

Tämän kysymyksen vastausten keskiarvoksi kaikkien vastaajien osalta saatiin 3,52. Sama luku saadaan myös pelkästään Etelä-Pohjanmaalla asuvien vastauksista.

6 POHDINTA

Tämän kyselytutkimuksen vastaajien keski-ikä oli hieman yli 27 vuotta. Mielestäni tämä ikä on hyvin alhainen, jos sitä verrataan kaikkien suomalaisten keski-ikään, joka oli n. 42 vuotta. Vastaajien ikään vaikutti varmasti se, että mitä kautta tutkimusta lähdin levittämään. Tärkeimpinä väylinä toimivat ammattikorkeakoulun sähköposti, työpaikan (Selmy ry) sähköposti sekä facebook. Olisin halunnut teettää kyselyn myös vanhemmille ryhmille, mutta suoranaiset kontaktit näihin ryhmiin puuttuivat. Samaan aikaan sain tutkimukseen hyvin vastauksia, joten en lähtenyt kuluttamaan aikaa uusien ryhmien kontaktointiin. Ehkä tämä vastaajien ikähaarukka antaa hyvää kuvaa myös siitä miten nuoret tai varhaiset aikuiset ajattelevat vapaaehtoistoiminnasta ja sen tekemisen motiiveista nykypäivänä.

Kyselytutkimuksen tuloksia käsitellessä yllätti minut positiivisesti tieto siitä, miten vastaajat suhtautuvat vapaaehtoistoihin. Vapaaehtoistointaan oltaisiin valmiita lähtemään mukaan hyvinkin avoimesti, mikäli sopivaa toimintaa löytyisi. Ainoastaan 9 % kaikista vapaaehtoistointaan osallistumattomista henkilöistä ei ole kiinnostunut vapaaehtoistyöstä tai -toiminnasta yleisesti.

Oman ystäväpiirin mukaan vapaaehtoistointaan suhtaudutaan melko nihkeästi ja se nähdään jollain tavalla vääränä tai rasittavana toimintana. Asiaan vaikuttaa hyvin todennäköisesti myös se, että lähipiirini koostuu suurimmaksi osaksi Oulun alueelta, jossa ei mielestäni tällaista eteläpohjalaista vapaaehtoistoiminnan kultuuria niin vahvasti ole. Olen asiaa myös paljon pohtinut harrastusten sekä työn ohessa täällä Seinäjoella asuessani. Töissä olen ollut paljon tekemisissä Rytmikorjaamon ja Provinssirockin vapaaehtoistoiminnassa, sen kehittämisessä sekä organisoinnissa. Näissä yhteyksissä vapaaehtoistointa on niihin osallistuneille ihmisille ylpeyden aihe ja jollain tasolla myös positiivinen velvollisuus.

Halusin tutkimuksella myös hakea tietoa tehokkaimmista tiedottamisväylistä. Vastaajien nuori ikä saattaa luultavasti hieman vääristää koko totuutta, mutta mielestäni vastaukset vahvistavat internetin sekä sosiaalisen median toimivuutta tiedon välittäjänä. Suurimmaksi osaksi vastaajat hakivat tietoa vapaaehtoistoiminnasta internetistä. Näihin väyliin myös vakiintuneiden toimijoiden tulisi kiinnittää huomiota ja kehittää tiedottamistaan.

Puskaradio oli myös vaikuttava tiedonkulkuväylä. Omien kokemusten mukaan se on myös tehokkain väylä, koska suorat kontaktit jäävät mieleen ja asiasta voi esittää kysymyksiä, mikäli jotain lisätietoa kaipaa. Avoimista vastauksista jäi mieleen muutama vastaus, joiden mukaan vapaaehtoistoimintaan ei oltu lähdetty mukaan, koska vastaajaa ei oltu pyydetty siihen mukaan. Tämänkaltaiset vastaukset mielestäni osoittavat henkilön halukkuutta osallistua johonkin toimintaan edistämättä sitä itse kuitenkaan aktiivisesti.

Vapaaehtoistoiminta nähtiin yhteiskunnallisesti suhteellisen vaikuttavaksi toiminnaksi. Vastausten keskiarvo oli 3,53, kun suurimmillaan vaikuttavuus olisi ollut viisi. Tähän kysymykseen olisin kaivannut hieman lisäselvittelyä ja ehkäpä muutama tarkentavan kysymyksen jatkoksi. Tämä kysymyksen tulosta on haastavaa asettaa mihinkään asteikkoon. Olisi ollut hyödyllistä kysyä esimerkiksi muitakin väyliä yhteiskunnallisten asioiden vaikuttamiseen. Tämän kysymysasettelun myötä vapaaehtoistoiminta voidaan nähdä yhteiskunnallisesti mielestäni merkittäväksi, ainakin kansalaisten näkökulmasta.

Vapaaehtoistoimintaan lähdetään monista eri lähtökohdista tai haluista. Selkeästi suurimman roolin tutkimuksessa sai mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin. Vertailemalla tietoa Yeungin tekemään tutkimukseen, oli suhteellisen yllättävää, kuinka pienessä roolissa tämä vaihtoehto oli vuonna 2002. Vaikuttaako vastaajien keskiikä tuloksiin vai ovatko ajat muuttuneet todella kymmenessä vuodessa noin paljon? Kuinka suuri vaikutus taloudellisella taantumalla on ihmisten tarpeisiin?

Toiseksi tärkeimmäksi asiaksi koettiin halu auttaa muita ihmisiä. Yeungin tutkimuksessa tämä vaihtoehto oli selkeästi tärkein. Tähän eroavaisuuteen vaikuttaa hyvin todennäköisesti se, että tutkimuksessani vapaaehtoistyötä tehneiden joukko oli osallistunut toimintaan enimmäkseen elävän musiikin ja urheiluseurojen parissa. Näissä yhteisöissä ja vapaaehtoistyöyhteisöissä auttamisen halu ei ole niin korkealla kuin esimerkiksi sosiaalisen vapaaehtoistyön piirissä. Halu auttaa muita ihmisiä on erittäin epäitsekäs valinta ja ilmentää vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallista roolia. Vertailtaessa asiaa kansalaistoiminnan syntyhistoriaan, voin mielestäni todeta, että vapaaehtoistoiminnan peruseriaatteet ovat pysyneet hyvin samanlaisina. Mikäli yhteiskunta ei pysty huolehtimaan vähäosaisista, ottavat kansa-

laiset asian hoidettavaksi itsenäisesti ja mahdollisesti vapaaehtoistoiminnan kautta. Kansalaisilla on edelleen huoli vähäosaisista ja niistä halutaan pitää huolta.

Vapaaehtoistointaan ei ole lähdetty mukaan, koska oma aika ei siihen ole riittänyt. Mielenkiintoa mielestäni lähtemiseen on, koska tutkimustulokset osoittivat ihmisten halukkuuden arvoksi 3,52, viiden ollessa halukkuuden suurin määrä. Yeungin tutkimuksessa suurin haaste oli niin ikään oman ajan riittämättömyys. Tässä suhteessa kulunut aika ei ole muuttanut tilannetta. Mielestäni mielenkiintoiseksi tuloksista tekee se, että toiseksi suurimman määrän tässä kysymyskohdassa sai vaihtoehto ”Tietoa vapaaehtoistyöstä on ollut huonosti saatavilla”. Ainakin paikallisesti tätä asiaa tulisi kaikkien vapaaehtoistointaa pyörittävien organisaatioiden miettiä ja pohtia, olisiko toiminnan tiedottamisessa parantamisen varaa. Omien kokemusten mukaan tähän asiaa tulisi kiinnittää erityistä huomiota ja tehdä toiminnan tiedottamisesta suunnitelmallisempaa sekä aktiivisempaa.

Mielestäni tämän tutkimuksen tulokset toimivat erinomaisena tietolähteenä paikallisille vapaaehtoistointaa organisoiville yhteisöille. Näiden tulosten perusteella yhteisöt voivat hieman linjata omia markkinointitoimenpiteitä, sekä todeta syitä siihen, miksi vapaaehtoistointaan lähdetään mukaan. Omien kokemusten myötä sillä on myös suuri merkitys siihen, miksi toimintaan myös tullaan jäämään mukaan. Olen oman työni ohessa Rytmikorjaamon vapaaehtoisvastaavana nähnyt kuinka merkittävässä osassa sosiaalinen toiminta vapaaehtoisten kesken on. Varsinkin Rytmikorjaamolla se on suurin syy, miksi ihmiset sinne tulevat. On myös hieno huomata, kuinka uudet vapaaehtoiset löytävät hyvin helposti uusia tuttavuuksia ja nauttivat toistensa läsnäolosta. Sitä vapaaehtoistoiminnan organisointi parhaimmillaan on. Mahdollistaa uusiin ihmisiin ja ajatuksiin tutustuminen mahdollisimman turvallisessa, mutta avoimessa ympäristössä.

6.1 Vapaaehtoistyö valmistuvan kulttuurituottajan näkökulmasta

Kulttuurituottajan näkökulmasta vapaaehtoistyön merkitys ja sen tekemisen motiivien ymmärtäminen on mielestäni erittäin tärkeää. Useat suuret tapahtumat Suomessa hakevat avukseen vapaaehtoistyöntekijöitä varsinkin tapahtumanaikaiseen toimintaan. Kulttuurituottajana on tärkeää ymmärtää vapaaehtoisiksi tulevien ih-

misten motiiveja ja syitä, jotta vapaaehtoistoiminnan organisointi onnistuu ja vapaaehtoisiksi tulevien ihmisten on mukava ja helppo työskennellä tapahtumassa.

Monissa tapahtumissa näitä vapaaehtoistoimia koordinoidaan mitä erilaisin tyylein ja henkilöin. Tuottajalla on mielestäni vastuu ohjata koordinointia oikeaan suuntaan, mikäli ei itse sitä ole tekemässä, ja innostavasti vapaaehtoisen näkökulma huomioiden.

Suomen suurimmat musiikkifestivaalit tukeutuvat suurilta osin vapaaehtoiisiin työntekijöihin. Mielestäni tämä asia on hieman kaksijakoinen. Kuinka paljon festivaalit hyötyvät vapaaehtoisten työpanoksesta ja kuinka paljon vapaaehtoinen hyötyy tekemästään työstä? Missä menee se raja, jolloin vapaaehtoistyö on vielä moraalisesti hyväksyttävää. Ilman vapaaehtoistyöntekijöitä moni tapahtuma jäisi järjestämättä, mutta myös ilman vapaaehtoisia luultavasti usea tapahtuma olisi järjestettävissä. Tuottajilla on mielestäni myös vastuu pohtia tätä moraalista seikkaa tapahtumajärjestäjinä toimiessaan.

Kulttuurituottajana olen syventänyt tietämystäni vapaaehtoistoiminnasta tämän opinnäytetyöprosessin aikana todella paljon. Olen saanut analysoida vastauksia ja todeta mitä ihmiset tänä päivänä toiminnasta ajattelevat. Parhaimmillaan vapaaehtoistoiminta on silloin, kun hyötyjinä ovat työn tekijä, työn vastaanottaja (asiakas) sekä toiminnan organisoija. Näiden osapuolten suhteiden ollessa tasapainossa on toiminnan jatkuvuus myös mielestäni turvattu.

LÄHTEET

- Ahvenisto, I. & Mäki, K. 2006. Kansalaisvaikuttaminen ajassa: näkökulmia suomalaiseseen kansalaisvaikuttamiseen suurlakosta 2000-luvulle. Tampere: Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura.
- Alapuro, R. & Stenius, H. 1987a. Miten suomalaisista tuli suomalaisia? Teoksessa Kansa liikkeessä. Toim. Alapuro, R., Liikanen, I., Smeds, K. & Stenius, H. Vaa-
sa: Kirjayhtymä.
- Alapuro, R. & Stenius, H. 1987b. Kansanliikkeet loivat kansakunnan. Teoksessa Kansa liikkeessä. Toim. Alapuro, R., Liikanen, I., Smeds, K. ja Stenius, H. Vaa-
sa: Kirjayhtymä.
- Anttonen, A. & Sipilä, J. 2009. Suomalaista sosiaalipolitiikkaa. Tampere: Vasta-
paino.
- Eskelinen, R. 2005. Välittäjä: Vapaaehtoistoiminnan malli. Helsinki: Punainen Risti.
- Harju, A. 2003. Yhteisellä asialla: kansalaistoiminta ja sen haasteet. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Hiedanpää, J., Salmi, J. & Ylikoski, K. 2008. Yhteisöllinen kekseliäisyys ja kansalaistoiminta. Pori: Stay-ryhmä.
- Hämäläinen, T. & Heiskala, R. 2004. Sosiaaliset innovaatiot ja yhteiskunnan uudistumiskyky. Helsinki: Edita.
- Itkonen, H. 2000. Kansalaistoiminnan suuri linja. Teoksessa Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot. Toim. Itkonen, H., Heikkala, J., Ilmanen, K. & Koski, P. Helsinki: Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 152.
- Kokko, M. & Rantatupa, H. 2000. Leijonan jalanjälkiä: Puoli vuosisataa suomalaista lionstoimintaa. Jyväskylä: Suomen Lions-liitto ry.
- Porkka, S.-T. 2009. Työnohjaamisen taito: oppikirja vapaaehtoistyön työnohjaajalle. Helsinki: Suomen mielenterveysseura.
- Raninen, T., Raninen, A., Toni, I. & Tornaesus, G. 2008. Mathildan muodonmuutos: kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan uudet kasvot. Helsinki: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY.
- Siisiäinen, M. 1996a. Mihin yhdistyksiä tarvitaan? Teoksessa Yhdistys 2000. Toim. Riikonen, V., Siisiäinen, M. Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto.

Siisiäinen, M. 1996b. Suomalaisen yhdistyselämän kehitys. Teoksessa Yhdistys 2000. Toim. Riikonen, V. & Siisiäinen, M. Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto.

Siisiäinen, M. 1996c. Yhteiskunnalliset liikkeet, yhdistykset ja hyvinvointivaltio. Teoksessa Välittävät verkostot. Toim. Matthies, A-L., Kotakari, U. & Nylund, M. Tampere: Vastapaino.

Tilastokeskus. Suomi lukuina, väestö. 5.4.2015.

http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html

Yeung, A. B. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Helsinki: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY.

